

**ФОРМУВАННЯ СВИТОГЛЯДНИХ ПЕРЕКОНАНЬ
І ЖИТТЄВИХ ЦІННОСТЕЙ О. РУСОВА.**

Сьогодення – це час національно-культурного та державного відродження українського народу, відзначається, крім усього іншого, пробудженням широкого суспільного інтересу до історичного минулого України. Відбувається справжній ренесанс дорадянської української історіографії, великими тиражами друкуються твори видатних істориків минулого, розгортаються публікації архівних джерел. Іntenсивно заповнюються «білі» плями вітчизняної історії.

У зв'язку з цим першочерговим стає завдання повернення імен видатних культурно-освітніх діячів ХІХ–ХХ ст., спадщина яких була вилучена з історико – педагогічного процесу. Вивчення й аналіз персоналії як окремого предмета історико-педагогічного дослідження – зазначає О. Сухомлинська – має важливе значення, оскільки особиста біографія часто є основою наукової реконструкції епохи та висвітленням загально педагогічного досвіду певного періоду [17; 12].

Саме до таких цінних персоналій української історії належить Олександр Олександрович Русов – український громадський діяч, вчений, педагог, етнограф, фольклорист, статист.

Діяльність О. Русова вивчали безліч дослідників, такі як: А. Дичинський, І. Житецький, П. Смуток, В. Науменко та ін. Серед наших сучасників: А. Катренко, Б. Петрук, Н. Побірченко, О. Сухомлинська, О. Рахно, С. Шамрай. Однак, діяльність і творча спадщина Олександра Олександровича досі залишаються вивченими недостатньо. Вони потребують комплексного дослідження.

Метою нашої наукової розвідки є дослідження формування світоглядних переконань і життєвих цінностей О. Русова.

Світогляд за своєю суттю є цілісним сприйняттям людиною структури буття, узагальнюючим осмисленням сенсу та мети людського життя, віднайденням людиною головних і значимих ціннісних орієнтирів. Саме на цій основі відповідно і формується лінія людської життєдіяльності, поведінки, способи і принципи пізнання світу, переконання та ідеали. За таких умов якісний рівень світогляду особистості стає виміром її духовної та інтелектуальної зрілості, внутрішнього багатства, освіченості, а також соціальної активності, гуманізму, доброти, моральної чистоти. У процесі формування світогляду формується індивідуальність людини, її переконання та життєва позиція. Світогляд – результат і наслідок виховання і самовиховання, розвитку і саморозвитку, освіти і самоосвіти [8, с. 90].

Основу його становлять погляди і переконання, що сформувалися на базі знань про природу та суспільство і стали внутрішньою позицією особистості.

Погляди – прийняті людиною як достовірні ідеї, знання, теоретичні концепції, передбачення, що пояснюють явища природи і суспільства, є орієнтирами в поведінці, діяльності, стосунках. На їх основі формуються й утверджуються переконання особистості.

Переконання – психічний стан особистості, який характеризується стійкими поглядами, впевненістю у правильності власних думок, поглядів; сукупність знань, ідей, концепцій, теорій, гіпотез, в які людина вірить як в істину.

На відміну від поглядів і переконань, які виникають головним чином з особистого досвіду, узагальненого підсвідомістю, цінність і позицію беруть від оточення. Дитина переймає їх спочатку від батьків, потім від учителів, товаришів, нарешті, утверджує їх у процесі роботи і суспільного життя [18, с. 330].

Для створення цілісного образу О. Русова як педагога, просвітителя, громадського діяча необхідне детальне вивчення формування його світоглядних переконань і життєвих цінностей. Особливо великого значення в цьому контексті набуває вивчення впливу родинного виховання Олександра, а також його гімназійного життя під час навчання у Київській 2-ій гімназії та студентського оточення під час навчання в Київському університеті Св. Володимира, а також зв'язки із видатними громадськими і культурними діячами.

Олександр Олександрович Русов народився 7(20) лютого 1847 року, в родині молодшого ординатора Київського військового шпиталю, колезького асесора Олександра Захаровича Русова та його дружини Олени Антонівни.

Батько Олександра був росіянином, предки якого походили із Костромської губернії, служив військовим лікарем на Кавказі, після поранення на Кавказькій війні був переведений до шпиталю в Києві. Мати – за національністю грузинка, була родом із Кавказу [11, с. 43].

У родині Русових було шестеро дітей – дві дівчинки і чотири хлопчики. Олександр Олександрович був середнім сином, улюбленцем матері, кучерявим хлопчиком, який уважно придивлявся до усього навкруги. У родині завжди панував ласкавий настрій: і батько і мати були люди з чесними переконаннями, працьовиті й до усіх ласкаві [6, с. 1].

Хоча родина Олександра Олександровича мала не українське коріння атмосфера, яка панувала в Києві в 50-х роках огорнула сім'ю Русових. «Київська атмосфера 50-х і 60-х років, – згадував В. Науменко, – була проникнута українською течією, що кидалася у вічі навіть просто виглядом свиток, чумарок, смушевих шапок, і це все рябіло на вулицях, парках, на гуляннях і т.п.» [10, с. 34]. З дитячою цікавістю прислухався